

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1. Загальна інформація про навчальну дисципліну

Повна назва навчальної дисципліни	Захист трудових прав і мотивація персоналу
Повна офіційна назва закладу вищої освіти	Сумський державний університет
Повна назва структурного підрозділу	юридичний факультет. Кафедра адміністративного, господарського права та фінансово-економічної безпеки
Розробник(и)	Кисельова Олена Іванівна
Рівень вищої освіти	Перший рівень вищої освіти, НРК – 6 рівень, QF-LLL – 6 рівень, FQ-EHEA – перший цикл
Семестр вивчення навчальної дисципліни	16 тижнів протягом одного семестру
Обсяг навчальної дисципліни	Обсяг дисципліни становить 5 кред. ЄКТС, 150 год., з яких 32 год. становить контактна робота з викладачем (16 годин лекцій, 16 годин семінарських занять) за денною формою навчання, 8 годин контактна робота з викладачем (4 години лекційних, 4 години семінарських занять), 142 години самостійної роботи за заочною формою навчання
Мова викладання	Українська

2. Місце навчальної дисципліни в освітній програмі

Статус дисципліни	Вибіркова навчальна дисципліна для всіх освітніх програм
Передумови для вивчення дисципліни	Передумови для вивчення відсутні
Додаткові умови	Додаткові умови відсутні
Обмеження	Обмеження відсутні

3. Мета навчальної дисципліни

Метою освоєння дисципліни є формування у студентів здатності використовувати нормативні правові акти у своїй професійній діяльності, формування знань про основні правові інститути трудового права, про основоположні принципи трудового законодавства, про місце трудового права в системі українського права і законодавства.

4. Зміст навчальної дисципліни

Тема 1 Загальна характеристика системи правовідносин трудового права. Трудові правовідносини та його особливості. Суб'єкти трудового права

Роль праці в житті суспільства. Праця самостійна і праця наймана. Суспільно-трудові відносини - головні в сфері соціальної організації праці. Предмет трудового права як галузі права: трудові відносини працівників і інші відносини, тісно пов'язані з трудовими відносинами. Індивідуальні трудові правовідносини, їх особливості та відмінність від суміжних правовідносин, пов'язаних із застосуванням праці. Метод трудового права та його особливості. Поєднання централізованого і локального регулювання. Співвідношення централізованого, локально-договірного та індивідуально-договірного регулювання трудових відносин. Співвідношення трудового права та інших галузей права, що регулюють відносини, пов'язані з колективною індивідуальною працею.

Тема 2 Соціальне партнерство в сфері праці

Поняття, сутність і значення соціального партнерства. Принципи соціального партнерства. Форми соціального партнерства (колективні переговори, взаємні консультації) суб'єктів соціального партнерства. Сторони, органи соціального партнерства. Трудові колективи як суб'єкти трудового права. Повноваження трудового колективу і форми їх реалізації в управлінні організацією. Представницькі органи працівників, їх компетенція. Правовий статус професійних спілок та їх виборні органи як суб'єкти трудового права. Захисна і представницька функція професійних спілок в сучасних трудових відносинах. Участь професійних спілок у встановленні умов праці, в застосуванні норм трудового права. Право профспілок на оголошення страйку. Відповідальність посадових осіб за порушення прав профспілок. Колективні договори і угоди як правові акти соціального партнерства. Поняття і значення колективного договору в сучасний період. Ведення колективних переговорів, порядок їх проведення, гарантії їх учасників. Порядок укладення та дія колективного договору. Структура і зміст колективного договору. Контроль за виконанням колективного договору.

Тема 3 Трудовий договір: поняття, порядок укладання, зміст, окремі види

Конституційне право на працю і трудовий договір як спосіб його реалізації. Поняття і значення трудового договору. Гарантії при прийомі на роботу. Заборона дискримінації при прийомі на роботу. Поняття персональних даних працівників, способи їх захисту роботодавцем і відповідальність за порушення норм, що регулюють обробку і захист персональних даних зазначених осіб. Відмінність трудового договору від суміжних цивільно-правових договорів, пов'язаних з працею (авторського, підряду, доручення та ін.). Сторони трудового договору. Форма трудового договору. Зміст трудового договору. Умови (обов'язкові та додаткові) трудового договору. Види трудового договору. Строковий трудовий договір. Підстави для укладання строкових трудових договорів. Класифікація трудових договорів за характером трудової функції, термінами, категоріями працівників. Поняття трудової функції, її складові. Загальний порядок укладання трудового договору. Документи, що подаються при укладанні трудового договору. Оформлення прийому на роботу. Випробування при прийомі на роботу. Поняття зміни трудового договору. Умови і підстави для зміни трудового договору. Зміна обов'язкових умов праці. Припинення трудового договору.

Тема 4 Заробітна плата, її місце в мотиваційному механізмі

Вартість і ціна робочої сили. Чинники, які впливають на вартість робочої сили та її ціну в умовах глобального ринку. Складові витрат на утримання робочої сили. Сутність, основні функції і складові елементи організації заробітної плати. Державне та договірне регулювання заробітної плати. Види і функції заробітної плати. Складові заробітної плати та її структура. Роль мінімальної заробітної плати та прожиткового мінімуму. Середня заробітна плата. Заробітна плата і продуктивність праці. Механізм їх регулювання. Об'єктивна необхідність реформування організації заробітної плати з розвитком в Україні нових економічних відносин під впливом інтеграційних процесів. Зарубіжний досвід організації заробітної плати.

Тема 5 Робочий час та час відпочинку

Поняття робочого часу: соціально-економічний і юридичний аспекти. Методи і значення правового регулювання робочого часу. Правові нормативи робочого часу. Поняття та види робочого часу: нормальний, скорочений (для неповнолітніх; осіб зі зниженою працездатністю; при шкідливих роботах і (або) небезпечних умовах праці; для окремих категорій працівників, а також у нічний час і в передсвяткові дні), неповний робочий час. Робота за межами нормальної тривалості робочого часу як самостійний вид робочого часу. Поняття сумісництва (внутрішнє і зовнішнє), його відмінність від ненормованого робочого дня і понаднормової роботи. Поняття понаднормової роботи і її відмінність від роботи з ненормованим робочим днем. Обмеження надурочних робіт (їх поняття, випадки допуску та порядок залучення). Гранична норма понаднормових робіт. Коло осіб, які не допускаються до надурочних робіт. Режим робочого часу і порядок його встановлення. Облік робочого часу (щотижневий, поденний, підсумований). Особливості режиму робочого часу в окремих сферах економіки. Ненормований робочий день: поняття та порядок його встановлення. Конституційне право громадян на відпочинок і його правові та матеріальні гарантії. Правове регулювання часу відпочинку. Поняття і види часу відпочинку: перерви протягом робочого дня (зміни); щоденний (міжзмінний) відпочинок; перерви для жінок, які мають дітей; вихідні та святкові неробочі дні; щотижневий безперервний відпочинок; відпустка.

Тема 6 Дисципліна праці, трудовий розпорядок. Дисциплінарна та матеріальна відповідальність працівників

Поняття трудової дисципліни, її значення на виробництві (службі) і методи забезпечення. Правове регулювання внутрішнього трудового розпорядку. Правила внутрішнього трудового розпорядку, інші локальні акти підприємств, організацій. Статути, положення про дисципліну. Трудові обов'язки працівників і роботодавців. Стимулювання праці. Заходи заохочення за успіхи в роботі, на службі (види, підстави, порядок встановлення і застосування). Поняття дисциплінарної відповідальності та її видів (загальної та спеціальної). Значення і місце серед інших видів юридичної відповідальності. Підстави і умови притягнення до дисциплінарної відповідальності. Поняття дисциплінарного проступку. Види дисциплінарних проступків в різних сферах трудової (службової) діяльності. Дисциплінарний проступок як підстава для притягнення до дисциплінарної відповідальності. Відмінність дисциплінарного проступку від адміністративного проступку і злочину. Дисциплінарні стягнення, види, процедура накладення, зняття та оскарження.

Тема 7 Матеріальна відповідальність сторін трудового договору

Поняття і значення матеріальної відповідальності працівників за шкоду, заподіяну роботодавцю. Її відмінність від цивільно-правової відповідальності. Підстави та умови притягнення до матеріальної відповідальності працівників. Види матеріальної відповідальності працівників. Обмежена матеріальна відповідальність та її межі. Повна матеріальна відповідальність: індивідуальна і колективна (бригадна) матеріальна відповідальність. Підвищена (кратна) матеріальна відповідальності. Порядок відшкодування шкоди, заподіяної працівниками. Обмеження відрахувань із заробітної плати. Матеріальна відповідальність роботодавця перед працівником і її види: за шкоду в результаті неотримання заробітку, у всіх випадках незаконного позбавлення можливості працювати (незаконної відмови в прийомі на роботу, незаконного переведення, відсторонення або звільнення, затримки видачі трудової книжки, затримки виконання рішення юрисдикційного органу про відновлення на роботі). Матеріальна відповідальність керівника організації, його заступників, головного бухгалтера. Компенсація моральної шкоди в трудовому праві.

Тема 8 Захист трудових прав. Трудові спори

Основні способи захисту трудових прав і законних інтересів працівників. Інститут самозахисту в трудовому праві, форми самозахисту трудових прав працівників. Поняття трудових спорів за українським законодавством. Принципи розгляду індивідуальних трудових спорів. Джерела правового регулювання трудових спорів. Види трудових спорів: суб'єктний склад індивідуальних і колективних трудових спорів; позовні та непозовні трудові спори, спосіб вирішення трудового спору. Загальна характеристика органів з вирішення трудових спорів, їх система і зміст. Підвідомчість трудових спорів. Поняття і порядок розгляду індивідуальних трудових спорів: в комісіях по трудових спорах, в судах. Поняття колективних трудових спорів: предмет, сторони, момент виникнення трудового спору. Принципи розгляду колективних трудових спорів: участь представників працівників (як правило, профспілок) в примирних процедурах. Поняття законного та незаконного страйку.

5. Очікувані результати навчання навчальної дисципліни

Після успішного вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти зможе:

РН1	правильно застосовувати норми трудового права для вирішення конкретної правозастосовчої ситуації
РН2	самостійно аналізувати трудові спори і знаходити правові способи їх регулювання, складати трудовий договір та інші документи в сфері правового регулювання трудових відносин, самостійно аналізувати правові джерела, які регулюють трудові відносини між працівником і роботодавцем
РН3	використовувати на практиці основні теорії мотивації та стимулювання персоналу для вирішення стратегічних і оперативних управлінських завдань

7. Види навчальних занять та навчальної діяльності

7.1 Види навчальних занять

Тема 1. Загальна характеристика системи правовідносин трудового права. Трудові правовідносини та його особливості. Суб'єкти трудового права

Лк1 "Загальна характеристика трудових відносин" (денна) 1. Поняття та система правовідносин у сфері трудового права. 2. Поняття та ознаки трудових правовідносин. 3. Метод трудового права. 4. Принципи трудового права. 5. Функції трудового права. 6. Відмежування трудового права від суміжних галузей права.
Пр1 "Загальна характеристика системи правовідносин трудового права" (денна) 1. Поняття та система правовідносин у сфері трудового права. 2. Поняття та ознаки трудових правовідносин. 3. Метод трудового права. 4. Принципи трудового права. 5. Функції трудового права. 6. Відмежування трудового права від суміжних галузей права.
Тема 2. Соціальне партнерство в сфері праці
Лк2 "Соціальне партнерство в сфері праці" (денна) 1. Поняття, ознаки, форми та рівні соціального партнерства 2. Акти соціального партнерства у трудовому праві 3. Поняття, ознаки та значення колективного договору 4. Стадії укладення і виконання колективного договору 5. Поняття та особливості ринку праці 6. Організаційно-правові механізми забезпечення зайнятості населення
Пр2 "Соціальне партнерство в сфері праці" (денна) 1. Поняття, ознаки, форми та рівні соціального партнерства 2. Акти соціального партнерства у трудовому праві 3. Поняття, ознаки та значення колективного договору 4. Стадії укладення і виконання колективного договору 5. Поняття та особливості ринку праці 6. Організаційно-правові механізми забезпечення зайнятості населення
Тема 3. Трудовий договір: поняття, порядок укладання, зміст, окремі види
Лк3 "Трудовий договір" 1. Поняття, ознаки та соціально-правове значення трудового договору 2. Зміст трудового договору: істотні та факультативні умови 3. Процедура укладення трудового договору 4. Поняття «зміни умов трудового договору», правові наслідки 4. Поняття «зміни умов трудового договору», правові наслідки. 4. Оформлення трудових відносин 5. Класифікація трудових договорів 6. Особливості укладення окремих видів трудових договорів
Пр3 "Трудовий договір" 1. Поняття, ознаки та соціально-правове значення трудового договору 2. Зміст трудового договору: істотні та факультативні умови 3. Процедура укладення трудового договору 4. Оформлення трудових відносин 5. Класифікація трудових договорів 6. Особливості укладення окремих видів трудових договорів
Тема 4. Заробітна плата, її місце в мотиваційному механізмі

Лк4 "Мотивуюча роль систем оплати праці. Організація преміювання персоналу" 1. Форми і системи оплати праці, їх сутність. Критерії, що визначають структурну побудову системи оплати праці. 2. Вимоги щодо форм оплати праці. Умови застосування систем оплати праці, їх переваги і недоліки. 3. Особливості оплати праці керівників, фахівців, службовців та робітників. 4. Нові форми оплати праці. Реформування системи оплати праці в Україні. 5. Функції преміювання. Класифікація систем преміювання, їх сутність і призначення.
Пр4 "Мотивуюча роль систем оплати праці. Організація преміювання персоналу" 1. Форми і системи оплати праці, їх сутність. Критерії, що визначають структурну побудову системи оплати праці. 2. Умови застосування систем оплати праці, їх переваги і недоліки. 3. Нові форми оплати праці. Реформування системи оплати праці в Україні. 4. Функції преміювання. Класифікація систем преміювання, їх сутність і призначення.
Тема 5. Робочий час та час відпочинку
Лк5 "Робочий час" (денна) 1. Поняття і види робочого часу. 2. Режим робочого часу. 3. Поняття надурочних робіт і порядок їх застосування. 4. Чергування. 5. Облік робочого часу. 5. Поняття і види часу відпочинку. 6. Поняття і види відпусток.
Пр5 "Робочий час" (денна) 1. Поняття і види робочого часу. 2. Режим робочого часу. 3. Поняття надурочних робіт і порядок їх застосування. 4. Чергування. 5. Облік робочого часу. 6. Поняття і види часу відпочинку. 7. Поняття і види відпусток.
Тема 6. Дисципліна праці, трудовий розпорядок. Дисциплінарна та матеріальна відповідальність працівників
Лк6 "Дисципліна праці" (денна) 1. Поняття, значення та правове регулювання дисципліни праці. 2. Методи забезпечення дисципліни праці. 3. Правове регулювання внутрішнього трудового розпорядку. Обов'язки працівників і власника підприємства, установи, організації або уповноваженого ним органу чи особи. 4. Поняття та види дисциплінарної відповідальності. 5. Спеціальна дисциплінарна відповідальність окремих працівників. 6. Загальна дисциплінарна відповідальність. Порядок застосування дисциплінарних стягнень.
Пр6 "Дисципліна праці" (денна) 1. Поняття, значення та правове регулювання дисципліни праці. 2. Методи забезпечення дисципліни праці. 3. Правове регулювання внутрішнього трудового розпорядку. Обов'язки працівників і власника підприємства, установи, організації або уповноваженого ним органу чи особи. 4. Поняття та види дисциплінарної відповідальності. 5. Спеціальна дисциплінарна відповідальність окремих працівників. 6. Загальна дисциплінарна відповідальність. Порядок застосування дисциплінарних стягнень.
Тема 7. Матеріальна відповідальність сторін трудового договору

Лк7 "Матеріальна відповідальність сторін трудового договору" (денна) 1. Загальна характеристика матеріальної відповідальності. 2. Підстави та умови матеріальної відповідальності працівників. 3. Види матеріальної відповідальності працівників. 4. Обмежена матеріальна відповідальність працівників. 5. Повна матеріальна відповідальність працівника. 6. Визначення розміру шкоди, заподіяної працівником та порядок її відшкодування. 7. Матеріальна відповідальність роботодавця.
Пр7 "Матеріальна відповідальність сторін трудового договору" (денна) 1. Загальна характеристика матеріальної відповідальності. 2. Підстави та умови матеріальної відповідальності працівників. 3. Види матеріальної відповідальності працівників. 4. Обмежена матеріальна відповідальність працівників. 5. Повна матеріальна відповідальність працівника. 6. Визначення розміру шкоди, заподіяної працівником та порядок її відшкодування. 7. Матеріальна відповідальність роботодавця.
Тема 8. Захист трудових прав. Трудові спори
Лк8 "Трудові спори" (денна) 1. Поняття, ознаки та види трудових спорів 2. Вирішення ідивідуального трудового спору у КТС 3. Вирішення індивідуального трудового спору в суді 4. Вирішення колективного трудового спору 5. Порядок проведення страйку
Пр8 "Трудові спори" (денна) 1. Поняття, ознаки та види трудових спорів 2. Вирішення ідивідуального трудового спору у КТС 3. Вирішення індивідуального трудового спору в суді 4. Вирішення колективного трудового спору 5. Порядок проведення страйку

7.2 Види навчальної діяльності

НД1	Виконання практичних завдань
НД2	Написання есе
НД3	Розв'язування ситуаційних задач
НД4	Робота з підручниками та релевантними інформаційними джерелами
НД5	Підготовка мультимедійних презентацій
НД6	Виконання обов'язкових домашніх завдань у робочому зошиті
НД7	Написання реферату
НД7	Обговорення кейсів

8. Методи викладання, навчання

Дисципліна передбачає навчання через:

МН1	Інтерактивні лекції
МН2	Лекції-дискусії
МН3	Аналіз конкретних ситуацій (Case-study)
МН4	Кейс-метод

МН5	Метод демонстрацій
-----	--------------------

Інтерактивні лекції надають студентам матеріали щодо основних теоретичних положень системи трудового законодавства з різних точок зору, що є основою для самостійного навчання. Лекція-дискусія передбачає активний обмін думками, що допомагає визначити проблемні питання. Лекції доповнюються практичними заняттями, що надають студентам можливість застосовувати теоретичні знання на практичних прикладах, а використання «кейс-методу», аналіз конкретних ситуацій та проблемні семінари надають можливість перевірити якість і глибину засвоєного матеріалу. Актуальність та необхідність розв'язання ситуаційних завдань полягає в наданні студенту практичних навичок застосування знань, набутих під час вивчення лекційного матеріалу, проведення практичних занять та виконання самостійної роботи. Навчальна дискусія направлена на розвиток критичного мислення і комунікативних здібностей та допускає цілеспрямований і впорядкований обмін думками, спрямований на узгодження протилежних точок зору.

1. Базові комунікативні навички, які допомагають розвивати відносини з людьми, підтримувати розмову, ефективно вести себе в критичних ситуаціях при спілкуванні з оточуючими. 2. Навички self-менеджменту: допомагають ефективно контролювати свій стан, час, процеси. 3. Навички ефективного мислення: ерудованість, креативність. 4. Управлінські навички, які потрібні людям на етапі, коли вони стають керівниками і підприємцями.

9. Методи та критерії оцінювання

9.1. Критерії оцінювання

Визначення	Чотирибальна національна шкала оцінювання	Рейтингова бальна шкала оцінювання
Відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок	5 (відмінно)	$170 \leq RD \leq 200$
Вище середнього рівня з кількома помилками	4 (добре)	$140 \leq RD < 169$
Непогано, але зі значною кількістю недоліків	3 (задовільно)	$120 \leq RD < 139$
Можливе повторне складання	2 (незадовільно)	$0 \leq RD < 119$

9.2 Методи поточного формативного оцінювання

МФО1	Захист презентацій та рефератів
МФО2	Розв'язування ситуаційних завдань
МФО3	Настанови викладача в процесі виконання практичних завдань
МФО4	Перевірка та оцінювання письмових завдань
МФО5	Обговорення та самокорекція виконаної роботи студентами

9.3 Методи підсумкового сумативного оцінювання

МСО2	Оцінювання письмових робіт
МСО3	Поточні контрольні роботи (проміжний модульний контроль)

МСО4	Реферат (підготовка, презентація, захист)
МСО5	Виконання практичного кейсу (підготовка, презентація, захист)
МСО6	Дослідницька робота

Контрольні заходи:

Семестр викладання		100 балів
МСО2. Оцінювання письмових робіт		48
	16x3	48
МСО3. Поточні контрольні роботи (проміжний модульний контроль)		24
	2x12	24
МСО4. Реферат (підготовка, презентація, захист)		10
		10
МСО5. Виконання практичного кейсу (підготовка, презентація, захист)		18
	3x6	18

Контрольні заходи в особливому випадку:

Семестр викладання		100 балів
МСО2. Оцінювання письмових робіт		48
	16x3	48
МСО3. Поточні контрольні роботи (проміжний модульний контроль)		24
	2x12	24
МСО5. Виконання практичного кейсу (підготовка, презентація, захист)		18
	3x6	18
МСО6. Дослідницька робота		10
		10

В особливих ситуаціях робота протягом семестру може бути виконана дистанційно. Завдання виконуються письмово та надсилаються на електронну пошту викладачу через особисті кабінети. Модульний контроль відбувається у письмовій формі за тестовими технологіями на платформі Google.

10. Ресурсне забезпечення навчальної дисципліни

10.1 Засоби навчання

ЗН1	Бібліотечні фонди
ЗН2	Інформаційно-комунікаційні системи
ЗН3	Мультимедіа, відео- і звуковідтворювальна, проєкційна апаратура (відеокамери, проєктори, екрани, смартдошки тощо)

ЗН4	Програмне забезпечення (для підтримки дистанційного навчання, Інтернет-опитування, віртуальних лабораторій, віртуальних пацієнтів, для створення комп'ютерної графіки, моделювання тощо та ін.)
-----	---

10.2 Інформаційне та навчально-методичне забезпечення

Основна література	
1	Трудове право України Кисельова, О. І. Трудове право України [Текст] : навч. посіб. / О. І. Кисельова, Т. А. Кобзева. – Суми : СумДУ, 2017. – 309 с
2	Трудове право України: підручник(за ред. проф. О. М. Ярошенко). Харків: Вид-во 2022. – 376 с. chrome-extension://oemmndcbldboiebfnladdacbdadm/https://mon.gov.ua/storage/app/media/news/2022/07/27/Trudove.pravo.Ukrayiny.26.07.2022.pdf
3	Трудове право України: навчальний посібник / кол. авторів; за ред. В. О. Кучера. – Львів: ЛьвДУВС, 2017. – 564 с.
Допоміжна література	
1	Конституція України, прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України від 28 червня 1996 р. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 141.
2	Кодекс законів про працю України від 10 грудня 1971 року № 322-VIII (в редакції за станом на 01.06.2016 р.). Відомості Верховної Ради УРСР. – 1971. – № 50. – Ст. 375.
3	Правові позиції та висновки Верховного суду України та Великої палати Верховного суду щодо вирішення трудових спорів: навч. посіб./ О.М. Ярошенко, О.Є. Луценко. - Право, 2019, 194с.
Інформаційні ресурси в Інтернеті	
1	Офіційний сайт Державної служби України з питань праці http://dsp.gov.ua/
1	Офіційний сайт Міжнародної організації праці https://www.ilo.org/global/lang--en/index.htm